

הדרך להשיב את בית המקדש הוא על ידי שנתקן את ליבנו להתנהג באופן אלוקי, ועל ידי זה תשרה עלינו השכינה.

תשעה באב הוא זמן לתשובה

מבואר ברמב"ם (הל' תענית פ"ה) שתשעה באב הוא זמן של תשובה. וצריך ביאור, והרי תשעה באב הוא זמן של אבלות, לא של תשובה. אמנם לפי מה שנתבאר, תכלית האבלות להביא לחזרת השכינה ובנין הבית, וזה אינו אלא על ידי תשובה ותיקון המעשים והמידות.

התקשרות עם צער השכינה על גלות ישראל

שכינה מנהמת כיונה

בגמרא (ברכות ג, א) מסופר על רבי יוסי שנכנס לחורבה אחת מחורבות ירושלים להתפלל, ופגש אותו אליהו זכור לטוב וכו', ואמר ששמע בת קול שמנהמת כיונה ואומרת אוי לבנים שבעונותיהם החרבתי את ביתי ושרפתי את היכלי והגליתים לבין האומות. אמר לו אליהו, חייך וחיי ראשך, לא שעה זו בלבד אומרת כך אלא בכל יום ויום שלש פעמים אומרת כך, ולא זו בלבד אלא בשעה שישראל נכנסין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות ועונין יהא שמיה הגדול מבורך, הקב"ה מנענע ראשו ואומר אשרי המלך שמקלסין אותו בביתו כך, מה לו לאב שהגלה את בניו ואוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם.

וכתב על זה המהר"ל בנצח ישראל (פכ"ב) שהטעם שנתגלתה השכינה כיונה, מפני שאצל היונה, הזכר והנקבה מכירים זה את זה ביותר ואין לזכר כי אם נקבה אחת מיוחדת לו, ומפני כך הזכר מצטער אחר זוגתו שהיא מיוחדת לו. ולפיכך אמר שמעתי בת קול מנהמת כיונה, שהוא מנהם אחר זוגתו בעבור שהיא מיוחדת לו, כך השי"ת נוהם אחר ישראל שהם מיוחדים לו יתברך. ואמר לו אליהו, לא כמו שאתה סובר כי שעה זו בלבד שמעת ואין זה עיקר כוונתו בעולם הזה, אבל ג' פעמים בכל יום, כי דבר זה הוא עיקר כוונתו של השי"ת בעולם הזה, לכך בכל יום אומרת כן ג' פעמים

ערב בוקר וצהררים, כי זה כולל כל הזמנים. ומה שאמר ולא עוד אלא כשנכנסים לבית הכנסת וכו', פירוש כי השבח הזה שהוא אמן יהא שמייה רבא מורה על מעלת ישראל כי בו נזכר מה שלא נזכר בשום שבח, שמשבחו בכל העולמות, היינו אפילו בעולם הבא. לפיכך אמרו ז"ל (שבת קיט, ב) כל העונה אמן יהא שמייה רבה בכל כוחו קורעין לו גזר דין של שבעים שנה, שזהו כל זמנו של אדם בעולם הזה, ובעולם הזה אין לו השתנות מפני שנגזר על כל עולמו שהוא שבעים שנה, לכך בעולם הזה אין ביטול לגזירה זו כי אם בעולם הבא וכו', ולפיכך אמר אשרי המלך שמקלסין אותו כך וכו', ואין ראוי לתת שבח זה רק אל ישראל בלבד מה שהם עומדים ומוכנים לעולם הבא.

צער השכינה על מעלת ישראל לעולם הבא שחסרים עתה

מבואר בדבריו שהטעם שזוכר ה' את הגלות בשעה שישראל אומרים יהא שמייה רבה, הוא מפני שזהו שבח ישראל על ה' לעולם הבא, כי ישראל הם עם סגולתו לא רק בעולם הזה אלא גם לעולם הבא, כמו שכתוב (במדבר כג, כג) כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל, שלעתיד לבוא יהיו ישראל במחיצתן לפני מלאכי השרת והם ישאלו לישראל מה אמר הקב"ה.

ובשעה שהקב"ה נזכר במעלת עם ישראל כפי שהיתה ראויה להיות, מתעורר אצלו צער עצום והוא מתאונן ואומר אוי להם שהם עתה בתוך הגלות.

צער על ריחוקנו מקרבת אלוקים

אנחנו נכנסים כעת לתקופה של שלשת השבועות, וזהו זמן של עבודת השם מיוחדת במינה והכנה לימים הנוראים, להתעורר מתרדמתנו ולראות כמה התרחקנו מהמטרה שהיא קרבת אלוקים.

והנה עד לזמן ההשכלה היו 95 אחוז מעם ישראל שומרי תורה, ואילו עכשיו אנחנו במצב שרק כמה אחוזים שומרי מצוות. והרי כל תכלית יצירת העולם היתה שכלל ישראל יעבדו את השם במקדשו ויהיו אור לגויים ובבחינת מלכי העולם, ומצער לראות כמה אנו רחוקים מאותה מציאות. והרי אפילו העם היושב בציון כיום, מנוהלים על ידי שלטון חילוני ואין אחדות בישראל, ויש חילול השם גדול בכל מקום.

אנו צריכים לחשוב על המצב הזה ולהתבונן כמה הוא היפך המטרה. וכשם שהקב"ה חושב עלינו כל היום, כמו שביאר המהר"ל בדברי הגמרא, כך אנחנו

צריכים לחשוב עליו כל היום. וזהו על ידי שנהיה מודעים למצב הגלות, ועל ידי המחשבה בפועל כמה פעמים ביום, מתי שתבוא הזדמנות לידינו לקרב את הגאולה, נתעורר לעשותה.

לדרוש ולשאוף לחיים מרוממים

החיים בתקופה של ימות המשיח הם חיים ברמה רוחנית מיוחדת, ואנו צריכים לשאוף ולהיות מוכנים לחיות חיים עם הרבה יותר עבודת השם. לא תמיד כולם מוכנים לזה...

ואף שהרצון לביאת המשיח הוא דרגה גבוהה, להתפלל ולבקש על גאולת השכינה וחזרת כבוד שמים ומלכות השם לעולם, ולכן מבואר בגמרא (ב"ק נט, ב) שהיה קפידא שרק אנשים גדולים יתאבלו בציבור על החורבן, מכל מקום בימים אלו יש שייכות לכל יהודי לגעת במדרגות האלו, וזו היא עבודתנו בשלושת שבועות אלו לראות ולהבין את מציאות החורבן ולשאוף ולבקש על הגאולה.

זמנים מיוחדים להתרוממות

הנפש החיים (שער ג פרק ו ופרק יא) כותב, שבשעה שאנו מקבלים על עצמנו עול מלכות שמים בקריאת שמע, אנו מתעלים לדרגות גבוהות מאוד של הכרה שאין עוד מלבדו כלל. ולכן אנו סוגרים את העינים כדי לסלק את החושים ולנסות להגיע לביטול העולם הזה והכרה באפיסת הכל חוץ מהקב"ה - אין עוד מלבדו, וכמו שכתוב בזוהר הקדוש (תקו"ז תיקון מט) שתיבת "שמע" היא ראשי תיבות 'שאו מרום עיניכם'.

וכן לימוד התורה נותן לנו כלים לראות מעבר לפני השטח, וכן שמירת העינים עוזרת לאדם לראות באופן רוחני יותר.

